

Materiał dla członków Prezydium OPZZ w dniu 12 września 2017 r.

Przyg. Bogdan Grzybowski

Od 1 października br. zostanie obniżony wiek emerytalny. Co się zmienia ?

Od 1 października 2017 r. wiek emerytalny będzie wynosił 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn. Jest to emerytura w powszechnym wieku emerytalnym i kiedy się o nią będziemy ubiegać, nie musimy mieć określonego stażu ubezpieczeniowego – liczą się przede wszystkim środki na koncie emerytalnym w ZUS. Taką emeryturę można otrzymać:

- na swój wniosek (na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej),
- z urzędu (na podstawie art. 24a ustawy emerytalnej).

Nowy wiek emerytalny dotyczy też okresowej emerytury kapitałowej, którą przyznajemy:

- na wniosek (art. 12 ustawy o emeryturach kapitałowych),
- z urzędu (art. 13 ustawy o emeryturach kapitałowych).

Kto może przejść na emeryturę po ukończeniu 60 lub 65 lat

Na emeryturę w tym wieku mogą przejść:

- osoby, które skończą 60 lub 65 lat po 30 września 2017 r.
- osoby, które do 30 września 2017 r. skończą 60 lub 65 lat, ale nie osiągną do tego czasu podwyższonego wieku emerytalnego, czyli takiego, który obowiązuje obecnie i zależy od roku i kwartału urodzenia (szczegóły w art. 24 ustawy emerytalnej),
- osoby, które do 30 września 2017 r. osiągną również podwyższony wiek emerytalny, jeśli nie mają jeszcze przyznanej powszechnej emerytury.

Jeśli wiek 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna) ukończysz przed 1 października 2017 r., ale przed tym dniem nie będziesz jeszcze w podwyższonym wieku emerytalnym, emeryturę uzyskasz od miesiąca zgłoszenia wniosku o to świadczenie, ale nie wcześniej niż od 1 października 2017 r.

Co się stanie ze środkami w otwartym funduszu emerytalnym

Jeśli nie skończysz 60 lub 65 lat do 30 września 2017 r.

Do końca września 2017 r. ZUS poinformuje otwarte fundusze emerytalne (OFE), że mają stopniowo przekazywać do ZUS środki z rachunków tych osób, które przed 1 października 2017 r. skończą odpowiednio 50 lat (kobiety) i 55 lat (mężczyźni), ale nie będą jeszcze w nowym obniżonym wieku emerytalnym. OFE mają taki obowiązek wobec osób, którym zostało 10 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego. Od tego momentu przekazują środki z konta OFE na subkonto danej osoby w ZUS (w ramach tzw. suwaka bezpieczeństwa).

Jeśli skończysz 60 lub 65 lat do 30 września 2017 r.

Piątego dnia roboczego po 1 października 2017 r. otwarty fundusz emerytalny umorzy wszystkie jednostki rozrachunkowe zgromadzone na rachunkach osób, które skończą 60 lub 65 lat do końca września 2017 r. W ciągu kolejnych dwóch dni roboczych OFE przekaze do ZUS środki z rachunku tej osoby równe wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych. Te środki ZUS zapisze na subkontach osób ubezpieczonych i weźmie pod uwagę przy ustalaniu emerytury.

Poza obniżeniem wieku emerytalnego, w myśl nowych przepisów:

- a) po ukończeniu wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn ZUS będzie przyznawał z urzędu emeryturę osobom, które pobierają rentę z tytułu niezdolności do pracy,
- b) po ukończeniu wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat ZUS będzie przyznawał kobietom okresową emeryturę kapitałową, która będzie przysługiwała do ukończenia powszechnego wieku emerytalnego przewidzianego dla mężczyzn, obniżonego do 65 lat,
- c) uzyskanie emerytury częściowej będzie możliwe wyłącznie po spełnieniu wymaganych warunków do 30 września 2017 r.,
- d) emerytury pomostowe, nauczycielskie świadczenia kompensacyjne i świadczenia przedemerytalne będą przysługiwały do czasu ukończenia obniżonego powszechnego wieku emerytalnego.

Jednocześnie przepisy przejściowe do ustawy gwarantują wszystkim osobom uprawnionym w dniu jej wejścia w życie do okresowej emerytury kapitałowej, renty z tytułu niezdolności do pracy, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a także świadczenia przedemerytalnego zachowanie uprawnień do tych świadczeń do czasu ukończenia obecnie obowiązującego podwyższonego wieku emerytalnego (w przypadku okresowej emerytury kapitałowej – do czasu ukończenia wieku przewidzianego dla mężczyzny urodzonego w tym samym roku i kwartale).

Ponadto, kobiety uprawnione do okresowej emerytury kapitałowej uzyskają już po ukończeniu obniżonego wieku emerytalnego przewidzianego dla mężczyzn (65 lat) możliwość przeliczenia emerytury z I filaru z uwzględnieniem środków zgromadzonych w II filarze, w zamian za utratę uprawnień do dotychczas pobieranej okresowej emerytury kapitałowej.

Natomiast zasady ustalania wysokości emerytury dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. nie ulegną zmianie od 1 października 2017 r. Niewielkie zmiany w treści przepisów w tym zakresie wynikają wyłącznie z konieczności aktualizacji wieku emerytalnego.

Składki plus kapitał

Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy emerytalnej przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Zgodnie zaś z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota:

- składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury,

- zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz

- środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przy ustalaniu wysokości nowej emerytury dla osób, którym wcześniej ustalono prawo do emerytury na podstawie art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e lub art. 88 Karty Nauczyciela, nie uwzględnia się kwot zewidencjonowanych na subkoncie.

Istotny rocznik

Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach.

Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża w miesiącach. Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym osiągnął on wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Nowa emerytura przysługuje wszystkim ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r., a więc także osobom, które cały staż ubezpieczeniowy przebyły przed 1 stycznia 1999 r., a po 31 grudnia 1998 r. nie podlegały ubezpieczeniom społecznym. Podstawę obliczenia nowej emerytury stanowi wówczas odpowiednio zwaloryzowany kapitał początkowy.

Natomiast na wysokość nowej emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r., którzy zostali objęci ubezpieczeniami społecznymi po raz pierwszy po 31 grudnia 1998 r., składa się wyłącznie kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem ich waloryzacji. ?

Jak ZUS ustali średnie dalsze trwanie życia ?

Dla jakiego wieku

Średnie dalsze trwanie życia jest potrzebne do obliczenia wysokości emerytury. ZUS ustala je na podstawie tablic średniego dalszego trwania życia. Ogłasza je co roku w komunikatach przez Głównego Urzędu Statystycznego.

Średnie dalsze trwanie życia ustala następująco:

- jeżeli złożysz wniosek o emeryturę po miesiącu, w którym osiągniesz wiek emerytalny – ZUS bierze pod uwagę Twój wiek w dniu złożenia wniosku,
- jeżeli złożysz wniosek o emeryturę w miesiącu, w którym osiągniesz wiek emerytalny lub wcześniej – bierze pod uwagę Twój wiek z dnia osiągnięcia tego wieku.

Jeśli do końca września 2017 r. skończysz 60 lub 65 lat i w tym czasie złożysz wniosek o emeryturę, ZUS ustali średnie dalsze trwanie życia dla Twojego wieku na 1 października 2017r.

Jeśli natomiast złożysz wniosek o emeryturę w październiku 2017 r., weźmie pod uwagę Twój wiek z dnia zgłoszenia tego wniosku. Oznacza to, że:

- gdy złożysz wniosek przed ukończeniem kolejnego miesiąca życia, przyjmie średnie dalsze trwanie życia dla tego ukończonego wieku, np. dla kogoś, kto skończy 60 lat 15 września 2017 r. iłoży wniosek przed 15 października, będzie to 60 lat,
- gdy złożysz wniosek po ukończeniu kolejnego miesiąca życia, przyjmie średnie dalsze trwanie życia dla wieku wyższego o miesiąc, np. gdy ktoś skończy 60 lat 15 września 2017 r. i zgłosi wniosek najwcześniej 15 października 2017 r., będzie to 60 lat i 1 miesiąc.

Na podstawie jakiej tablicy

Średnie dalsze trwanie życia ZUS ustala według tablicy trwania życia obowiązującej w dniu:

- w którym złożysz wniosek o emeryturę,
- w którym przyzna Ci emeryturę, jeżeli wniosek był niepotrzebny (bo przyznał Ci emeryturę z urzędu w miejsce dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy) albo w dniu złożenia wniosku nie są jeszcze spełnione wszystkie warunki do emerytury.

Jeżeli jest to dla Ciebie korzystniejsze, od 1 maja 2015 r. ZUS stosuje tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym osiągniesz wiek emerytalny. Od 1 października 2017 r. będzie to tablica obowiązująca w dniu ukończenia 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni).

Jeżeli do końca września 2017 r. skończysz 60 lub 65 lat, ale nie będziesz jeszcze do tego czasu w podwyższonym wieku emerytalnym (czyli takim, który obowiązuje obecnie i zależy od roku i kwartału urodzenia) ZUS może obliczyć Ci emeryturę na podstawie średniego dalszego trwania życia dla wieku przejścia na emeryturę według:

- tablicy trwania życia obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę lub
- tablicy trwania życia obowiązującej w dniu, w którym skończysz 60 lub 65 lat – jeśli będzie to dla Ciebie korzystniejsze.

Jeżeli natomiast do końca września 2017 r. skończysz również podwyższony wiek emerytalny obliczy Ci emeryturę na podstawie średniego dalszego trwania życia dla wieku przejścia na emeryturę według:

- tablicy trwania życia obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę lub
- tablicy trwania życia obowiązującej w dniu, w którym skończysz podwyższony wiek emerytalny lub
- tablicy trwania życia obowiązującej w dniu, w którym skończysz 60 lub 65 lat,

w zależności od tego co będzie to dla Ciebie korzystniejsze.

Dłuższa praca – wyższa emerytura.

Ustawa opiera się na założeniu zmiany podejścia do filozofii wieku emerytalnego. Osiągnięcie wieku emerytalnego nie jest wyrokiem skazującym na zaprzestanie aktywności zawodowej. Osiągnięcie tego wieku jest uprawnieniem, daje prawo, ale nie zmusza do zaprzestania aktywności. Czynniki decydującymi o tym, kiedy ktoś zakończy okres aktywności zawodowej, są stan zdrowia, sytuacja na rynku pracy, oczekiwania co do sposobu spędzania czasu po osiągnięciu wieku i co do wysokości świadczenia.

Ponieważ system opiera się na związku emerytury z wkładem emerytalnym, czyli czasem i wysokością składek, odroczenie momentu przejścia na emeryturę zwiększa podstawę wymiaru składek i powoduje też skrócenie okresu pobierania świadczenia, czyli tzw. dzielnika, co przekłada się na świadczenie emerytalne. Formuła zdefiniowanej składki nabiera charakteru czynnika pierwszorzędowego. A wprost: system zdefiniowanej składki zachęca do dłuższego pozostawania na rynku pracy, ponieważ dłuższa aktywność na rynku pracy skutkuje wyższym świadczeniem emerytalnym w przyszłości. Z jednej strony duża waloryzacja składki wynosząca ponad 4 proc. rocznie, a z drugiej krótszy okres wypłaty świadczenia powodują, że może ono rosnąć o 8 proc. wraz z każdym dodatkowym rokiem pracy.

Czteroletni okres ochronny – przed nabyciem uprawnień emerytalnych.

Zgodnie z art.39 Kodeksu Pracy, pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku.

Nieco zamieszania wprowadziła ostatnio ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – tzw. ustawa przywracająca poprzedni wiek emerytalny – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

W art. 28 zmienianej ustawy zapisano, że : pracownicy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy są objęci ochroną stosunku pracy wynikającą z art.39 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r.poz.1666) lub osoby, które były objęte taką ochroną, jeżeli w tym dniu pozostawałyby w stosunku pracy, od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy korzystają z ochrony stosunku pracy, o którym mowa w tym przepisie do osiągnięcia wieku emerytalnego wynikającego z przepisów ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy w dotychczasowym brzmieniu.

Natomiast w art. 29 zapisano, że: pracownicy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy nie są objęci ochroną stosunku pracy wynikającą z art.39 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy i osiągną wiek emerytalny wynoszący dla kobiet 60 lat i dla mężczyzn 65 lat przed upływem 4 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają ochronie stosunku pracy, o której mowa w tym przepisie, przez okres 4 lat licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, także wówczas, gdy upływ tego okresu przypadnie po osiągnięciu wieku 60 lat przez kobiety i wieku 65 lat przez mężczyzn.

Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy nie są pracownikami i które osiągną wiek emerytalny wynoszący dla kobiet 60 lat i dla mężczyzn 65 lat przed upływem 4 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają ochronie stosunku pracy wynikającej z art. 39 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy przez okres 4 lat licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, także wówczas, gdy upływ tego okresu przypadnie po osiągnięciu wieku 60 lat przez kobiety i wieku 65 lat przez mężczyzn.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2017 r. Mówiąc bardziej przystępnie - przywrócenie poprzedniego wieku emerytalnego spowodowało potrzebę wprowadzenia przepisów przejściowych do kodeksu pracy. – Pojawiła się konieczność zsynchronizowania przepisów dotyczących obniżenia wieku emerytalnego z regulacją ochronną zawartą w kodeksie pracy. Ponieważ obecnie działa suwak emerytalny podnoszący stopniowo wiek emerytalny dla obu płci do 67. roku życia, to **w dniu wejścia w życie nowej ustawy emerytalnej przesunięciu ulegnie także czteroletni okres ochronny** - inaczej powrót do poprzednich okresów ochronnych (56–60 dla kobiet oraz 61–65 dla mężczyzn) mógłby spowodować, że po wejściu w życie ustawy prezydenckiej okres ochrony byłby krótszy niż kodeksowe cztery lata. Stąd konieczne staje się wyrównanie praw tych osób. **I tak kobieta, czy mężczyzna, zgodnie z przepisem przejściowym otrzyma czteroletnią ochronę nawet wtedy, gdy okres ten skończy się już po nabyciu przez nią uprawnień emerytalnych.**

Co więcej, zmiany będą dotyczyć również osób w ogóle niepozostających obecnie w stosunku pracy. I tak art. 28 prezydenckiej ustawy dotyczy osób, które – gdyby były pracownikami w dniu wejścia w życie nowych przepisów – byłyby objęte ochroną w świetle aktualnie obowiązujących przepisów (czyli w dniu wejścia w życie nowych przepisów do osiągnięcia aktualnie obowiązującego wyższego wieku emerytalnego brakowałoby im nie więcej niż cztery lata). W przypadku takich osób utrzymany zostaje dotychczasowy okres ochronny, a więc do osiągnięcia wieku, który w świetle obecnie obowiązujących przepisów jest dla nich wiekiem emerytalnym. Innymi słowy, nie można ich zwolnić przez taki okres, z jakiego korzystaliby na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów. **To oznacza, że w praktyce mogą korzystać z ochrony dłużej niż do ukończenia 60. (kobiety) lub 65. (mężczyźni) roku życia.**

Natomiast art. 29 ust. 2 ustawy prezydenckiej dotyczy tych, którzy nawet gdyby w dniu wejścia ustawy prezydenckiej byli pracownikami, to w świetle aktualnie obowiązujących przepisów nie mieliby jeszcze ochrony (z uwagi na to, że brakuje im więcej niż cztery lata do osiągnięcia aktualnie obowiązującego, wyższego wieku emerytalnego), ale jednocześnie pozostaje im nie więcej niż cztery lata do osiągnięcia nowego, niższego wieku emerytalnego. To zaś oznacza, że zgodnie z nowymi przepisami powinni być już w okresie ochronnym. Chodzi zatem o osoby młodsze niż w przypadku art. 28 – takie, które mają co najmniej 56 lat (kobiety) i 61 lat (mężczyźni), ale nie więcej niż aktualny, wyższy wiek emerytalny. **Okres ochronny w przypadku takich osób wynosi cztery lata od dnia wejścia w życie nowych przepisów.**

W ten sposób okres ochronny zostaje dostosowany do nowego, niższego wieku emerytalnego poprzez przyznanie tym osobom ochrony, której – w świetle aktualnie obowiązujących przepisów (mając na uwadze wyższy wiek emerytalny) – jeszcze by nie mieli.

Ponadto należy pamiętać, że nie można zwolnić pracownika wyłącznie z powodu osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego.

Zgodnie z art.30, paragraf 4 Kodeksu pracy, wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony musi być **uzasadnione**. Oznacza to, że rozstając się z pracownikiem, niezależnie od jego wieku, pracodawca musi wskazać przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy.

Jednocześnie prawo pracy nakazuje pracodawcy równo traktować pracowników w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych - bez względu na płeć, **wiek**, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Jak z powyższego wynika - wskazanie przez pracodawcę (w uzasadnieniu wypowiedzenia) osiągnięcie przez pracownika wieku emerytalnego jako jedynej przyczyny zwolnienia może zostać uznane za dyskryminację. Zgodził się z tym Sąd Najwyższy w wyroku z 4 listopada 2004 r. (I PK 7/04) stwierdzając, że osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury nie uzasadnia wypowiedzenia stosunku pracy. Z kolei w wyroku z 21 stycznia 2009 r. (II PZP 13/08) SN wskazał, że zdarzenia te nie wiążą się bezpośrednio z pracą, a przede wszystkim nie przesadzają o nieprzydatności pracownika do wykonywania dotychczasowych obowiązków.

Jeśli sąd orzeknie, że wypowiedzenie umowy potencjalnemu emerytowi jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu, może orzec o bezskuteczności wypowiedzenia, a jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu - przywrócić go do pracy lub przyznać mu odszkodowanie.

Sam fakt nabycia uprawnień emerytalnych nie może być przyczyną wręczenia pracownikowi wypowiedzenia umowy o pracę, jednak jeśli w zakładzie przeprowadzane są zwolnienie grupowe, jest to dopuszczalne.

Uważaj, kiedy składasz wniosek o emeryturę. Możesz stracić kilkaset złotych miesięcznie.

Nawet 10 proc. - o tyle może być niższe świadczenie emerytalne, jeśli zdecydujemy się złożyć wniosek w czerwcu. Dlatego każdego roku lepiej zrobić to wcześniej lub wstrzymać się ze składaniem wniosku. Choćby do lipca. Dopóki nie zmienią się przepisy. Jak to możliwe? Chodzi o zapisy ustawy o emeryturach i rentach. Wynika z nich, że jeśli wniosek zostanie złożony w czerwcu, wówczas do obliczenia emerytury ZUS zastosuje wskaźnik rocznej waloryzacji składek. Wynosi on zwykle 1-2 proc. Natomiast w pozostałych

miesiącach stosuje się wskaźnik kwartalny. A ten wynosi nawet 12 proc. i więcej. Tak duża różnica, sięgająca 10 pkt. proc., odbija się znacząco na wysokości świadczenia. Świadomość "czerwcowego wyjątku" jest jednak wśród Polaków niewielka. Każdego roku około 10 tys. emerytów - nieświadomych tego mechanizmu - składa wniosek o świadczenie właśnie w czerwcu. Przez to dostają emeryturę niższą nawet o kilkaset złotych.

Minimalna emerytura 2017/2018 - zmiany

Od 1 marca 2017 r. wysokość kwoty minimalnej emerytury wynosi 1 tys. zł. Warunkiem otrzymania minimalnej emerytury jest spełnienie warunków stażowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od dnia 1 marca 2017 r. wysokość najniższej emerytury, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i renty rodzinnej zostały podniesione z kwoty 882,56 zł do kwoty 1 tys. zł, wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z kwoty 676,75 zł do kwoty 750 zł, a renty socjalnej z kwoty 741,35 zł do 840 zł (84% najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy). Warunkiem uzyskania minimalnej emerytury jest posiadanie stażu pracy – 22 lata w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Od 1 marca 2017 r. kwota najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy 1 tys. zł, z tytułu częściowej niezdolności do pracy 750 zł.

Od przyszłego roku wchodzi nowe przepisy rozszerzające katalog osób którym będzie przysługiwała gwarancja kwoty najniższej emerytury. Według obowiązujących przepisów gwarancją kwoty najniższej emerytury nie są objęte emerytury przyznane z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy. W tym przypadku obowiązuje jedynie gwarancja wysokości dotychczas pobieranej renty. W nowych przepisach zaproponowano by gwarancją minimalnej emerytury objąć osoby pobierające emerytury przyznane z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy. Oznacza to, że osoby te otrzymywać będą minimalną emeryturę w zależności czy zamianie na emeryturę podlegała renta z tytułu całkowitej czy też z tytułu częściowej niezdolności do pracy, tj. w wysokości równej kwocie 1 tys. zł co odpowiada wysokości najniższej emerytury i wysokości najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy albo 750 zł, co odpowiada wysokości najniższej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Jaki staż trzeba będzie mieć do najniższej emerytury

Jeśli jesteś kobietą, to dotyczy Cię zmiana stażu wymaganego do uzyskania najniższej emerytury - od 1 października 2017 r. nastąpi obniżenie do 20 lat minimalnego stażu składkowego i nieskładkowego, który musisz udowodnić, aby mieć gwarancję najniższej emerytury (nowelizacja art. 87 ustawy emerytalnej).

Jeśli ZUS przyznał Ci przed 1 października 2017 r. emeryturę i nie podwyższył jej do minimalnej kwoty z tego względu, że nie udowodniłaś obowiązującego w tym okresie podwyższonego stażu (21 lat lub 22 lata), a będziesz miała wymagany 20 – letni staż, od 1 października 2017 r. ZUS podwyższy Ci emeryturę do kwoty najniższej emerytury bez konieczności składania przez Ciebie wniosku w tej sprawie (z urzędu).

Komu ZUS przyzna okresową emeryturę kapitałową

Dla kogo okresowa emerytura kapitałowa od 1 października 2017 r.

Od 1 października 2017 r. będzie Ci przysługiwało prawo do okresowej emerytury kapitałowej, jeśli:

- jesteś kobietą,
- należysz do otwartego funduszu emerytalnego (OFE),
- ukończyłaś 60 lat,
- będziesz mieć ustalone prawo do powszechnej emerytury,
- będziesz mieć na subkoncie w ZUS kwotę równą lub wyższą od dwudziestokrotności dodatku pielęgnacyjnego, (od 1 marca 2017 r. do 28 lutego 2018 r.-- 4191,80 zł (209,59 zł x 20), zapisaną na koniec miesiąca przed miesiącem, od którego przyznamy Ci emeryturę.

Od 1 października 2017 r. będziesz mieć prawo do tej emerytury do dnia poprzedzającego 65 urodziny.

Co z okresowymi emeryturami kapitałowymi przyznanymi przed 1 października 2017 r.

Jeśli otrzymujesz okresową emeryturę kapitałową albo ZUS przyzna Ci ją do końca września 2017 r., będziesz pobierać to świadczenie do dnia poprzedzającego dzień, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny przewidziany dla mężczyzny.

Wcześniej – już po skończeniu 65 lat – możesz złożyć do nas wniosek o przeliczenie emerytury z I filaru z uwzględnieniem środków zgromadzonych na Twoim subkoncie. ZUS przeliczymy ją, jeśli:

- pobierasz okresową emeryturę kapitałową (z II filaru) lub
- Twoja okresowa emerytura kapitałowa jest zawieszona, ponieważ nadal pracujesz u dotychczasowego pracodawcy.

Jak ZUS przeliczy emeryturę

Wysokość emerytury z I filaru ZUS ustali na Twój wniosek. Do jej obliczenia weźmie pod uwagę:

- Twoje składki na ubezpieczenie emerytalne, zapisane na koniec miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje emerytura w nowej wysokości, przy uwzględnieniu ich waloryzacji,
- Twój zwaloryzowany kapitał początkowy,
- Twoje środki zapisane na subkoncie, przy uwzględnieniu ich waloryzacji.

Zsumuje te kwoty i otrzymamy podstawę do obliczenia emerytury. Podzieli ją przez średnie dalsze trwanie życia dla wieku, w którym składasz wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury. Uzyskany wynik to nowa kwota emerytury z I filaru. Nie może być ona niższa niż suma pobieranych dotychczas emerytur: z I i II filaru.

Czy po 30 września 2017 r. można ubiegać się o emeryturę częściową

Zgodnie z nowymi przepisami emerytura częściowa od 1 października 2017 r. nie będzie już przyznawana (został skreślony art. 26b ustawy emerytalnej).

Jeśli jednak do końca września 2017 r. spełnisz warunki wymagane do tego, aby otrzymać emeryturę częściową, ZUS przyzna Ci to świadczenie, nawet gdy złożysz wniosek po 30 września (art.17 ustawy zmieniającej). Prawo do tej emerytury i jej wysokość ustali na zasadach obowiązujących do 30 września 2017 r.

Co dalej z emeryturami częściowymi przyznanymi na podstawie dotychczasowych przepisów

Jeśli przyzna Ci prawo do emerytury częściowej (przed 1 października 2017 r. lub - w przypadku spełnienia wszystkich wymaganych warunków przed tą datą – również po 30 września 2017 r.), będziesz ją mógł pobierać do czasu, aż otrzymasz powszechną emeryturę. A stanie się to wtedy, gdy rozwiążesz stosunek pracy (jeśli pracujesz) oraz zgłosisz do ZUS wniosek o to świadczenie.

Co się zmieni, gdy otrzymasz rentę po 30 września 2017 r.

Gdy ZUS oblicza rentę, ustala między innymi, ile lat brakuje Ci do pełnych 25 lat stażu (czyli okresów składkowych i nieskładkowych). Bierze przy tym pod uwagę okres od dnia, w którym złożysz wniosek o rentę, do dnia, w którym osiągniesz powszechny wiek emerytalny. Od 1 października 2017 r. będzie to okres do dnia, w którym skończysz 60 lat (wiek przewidziany dla kobiety).

Jeśli uzyskasz prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy po 30 września 2017 r., to gdy skończysz 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni) i nadal będziesz na rencie, ZUS sam przyzna Ci emeryturę (z urzędu). Nie musisz składać wniosku.

Jeżeli w dniu, w którym skończysz 60 lub 65 lat, będziesz mieć wstrzymaną rentę, przyzna Ci emeryturę od miesiąca, od którego zostałyby podjęta wypłata renty.

Co z emeryturą, gdy otrzymasz rentę do końca września 2017 r.

Jeśli do końca września 2017 r. nie osiągniesz podwyższonego wieku emerytalnego i 1 października będziesz mieć ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia na okres:

- do dnia osiągnięcia podwyższonego wieku emerytalnego (łącznie z tym dniem),
- na okres po dniu, w którym osiągniesz ten wiek,
- na stałe

a nie będziesz miał ustalonego prawa do emerytury, będziesz mógł pobierać rentę do dnia, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny. Po tym terminie ZUS przyzna Ci emeryturę (z urzędu). Nie musisz wtedy składać do nas wniosku.

Od tej zasady są dwa wyjątki:

Wyjątek 1 Dotyczy Cię, jeśli masz rentę do dnia, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny. Jeśli tego dnia Twoje prawo do renty będzie zawieszona, ZUS nie będzie mieć podstaw, aby przyznać Ci emeryturę.

Wyjątek 2 Dotyczy Cię, jeśli masz rentę na stałe lub na okres po dniu, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny. Jeżeli tego dnia Twoje prawo do renty będzie zawieszona, ZUS przyzna Ci emeryturę od miesiąca, od którego znów wypłacałby rentę (po podjęciu wypłaty świadczenia na Twój wniosek), o ile wcześniej prawo do renty nie ustanie z innych przyczyn.

Co się zmieni, gdy ubiegasz się o emeryturę pomostową, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne lub świadczenie przedemerytalne albo masz już takie świadczenie

Od 1 października 2017 r. emerytura pomostowa, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne i świadczenie przedemerytalne będą Ci przysługiwały do dnia przed Twoimi 60 lub 65 urodzinami.

Wyjątek

Do końca września 2017 r. spełnisz warunki do przyznania jednego z tych świadczeń i skończysz 60 lub 65 lat, ale złożysz wniosek później? Masz wtedy prawo do tego świadczenia do dnia poprzedzającego osiągnięcie podwyższonego wieku emerytalnego.

Kiedy zachowasz prawo do tych świadczeń

1 października 2017 r. będziesz mieć prawo do świadczenia przedemerytalnego (zasiłku przedemerytalnego), emerytury pomostowej lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego? Będziesz mógł pobierać te świadczenia do dnia, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny, chyba że Twoje prawo do nich ustanie przed tym dniem.

Gdy skończysz 60 lub 65 lat, możesz też po 30 września 2017 r. złożyć wniosek o powszechną emeryturę. Wówczas prawo do tych świadczeń ustanie wcześniej – na zasadach określonych w przepisach dotyczących tych świadczeń.

Pamiętaj! – aby uzyskać prawo do emerytury w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, gdy prawo do emerytury pomostowej, czy też nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, czy też do świadczenia przedemerytalnego ustanie, musisz złożyć wniosek o emeryturę. W przypadku ustania prawa do wymienionych świadczeń ZUS nie przyznaje emerytury bez wniosku (z urzędu).

Co się zmieni przy ustalaniu renty rodzinnej

Jakie zmiany w związku z niższym wiekiem emerytalnym

Załóżmy, że po 30 września 2017 r. umrze osoba ubezpieczona urodzona po 1948 r., która osiągnęła podwyższony wiek emerytalny przed 1 października 2017 r. i która przed tym dniem:

- nie miała prawa do emerytury,
- miała prawo do emerytury, ale nie złożyła wniosku, abyśmy obliczyli jej emeryturę w kilku wariantach – z zastosowaniem różnych tablic trwania życia,
- miała prawo do emerytury z zastosowaniem wariantowania tablic trwania życia, według przepisów obowiązujących przed 1 października 2017 r.,

i uprawniony członek rodziny złoży wniosek o rentę rodzinną po tej osobie.

Przy rozpatrywaniu wniosku o rentę rodzinną po takiej osobie ZUS obliczy jej emeryturę dla celów przyznania renty rodzinnej po niej w trzech wariantach z zastosowaniem tablic trwania życia obowiązujących:

- w dniu, w którym osiągnęła podwyższony wiek emerytalny,
- w dniu, w którym skończyła 60 (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna),
- w dniu jej śmierci (gdy będziemy ustalać rentę po osobie ubezpieczonej) lub w dniu złożenia wniosku o emeryturę (gdy będziemy ustalać rentę po zmarłym emerycie).

Następnie wybierze wariant najkorzystniejszy dla wnioskodawcy.

To samo dotyczy renty rodzinnej po zmarłym ubezpieczonym/emerycie - mężczyźnie urodzonym w 1948 r. W tym przypadku obliczy jego emeryturę, biorąc pod uwagę tablice:

- odpowiednio z dnia zgonu lub z dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę,
- z następnego dnia po ukończeniu 65 lat
- z następnego dnia po osiągnięciu podwyższonego wieku emerytalnego.

Co z rentą rodzinną po osobie mającej prawo do emerytury częściowej

Po 30 września 2017 r. nadal będzie przysługiwać renta rodzinna po osobie, która pobierała emeryturę częściową do dnia śmierci (bez względu na to, kiedy nastąpił zgon). To samo dotyczy renty rodzinnej po osobie, która w dniu śmierci – przed 1 października 2017 r. – spełniała warunki do emerytury częściowej.

Źródła:

Opracowania własne OPZZ

Materiały informacyjne ZUS